

**Augustinianum Systema De Gratia Ab Iniqua Bajani, Et
Janseniani Erroris Insimulatione Vindicatum, Sive
Refutatio Librorum Quorum Titulus Bajanismus, Et
Jansenismus Redivivi In Scriptis PP. FF. ...**

Bellelli, Fulgenzio

Monachii [u.a.], 1749

§. VII. Sequitur obsectorum Anonymi refutatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83741](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83741)

§. VII.

Sequitur objectorum Anonymi refutatio.

S U M M A R I U M.

Substantia objectionum in hoc §.

1. Gratiam orandi negatam à Bellello vult adversarius.

Quod de actu secundo, non primo, verum est.

2. Paritatem de oculo male applicatam garrit.

Quod falsum esse, ex Thomistis ostenditur.

Explicatur paritas inter oculum, & voluntatem.

Inter gratiam sufficientem, & lumen.

Inter aperitionem oculorum, & gratiam efficacem.

Dicta hucusque aliis P. Bellelli verbis roborantur.

3. Gratiam invalidam cum insufficiente confundit adversarius.

Quod tamen vocabulum ex ipso Bellello et explicatur.

4. Paritatem de oculo iteratò perstringit. Quæ explicatione solida declaratur.

5. Iterum declarationem invincibilem objicit. Diffatur obiectio collatis Augustini, & Bellelli verbis.

6. Objicit, falsificatum à Bellello Augustini, & Trident. sensum.

Ostenditur infimulationis falsitas ex omisiss Bellelli verbis.

Tria pro Bellello inferenda ex dictis.

Defenditur ulterius P. Bellelli ex sententia Thomistarum.

Substantia objectionum adversarii in hoc §.

Janf. Red.

pag. 109.

UT evincat Anonymus Fulgentium Bellelli adhibere sensu Janfeniano usurpata in Scholis vocabula, à pag. 109. usque ad pag. 113. demonstrare nititur, illum ad trita Janfenistarum effugia, crebrius ab iis usurpata confugere, eorumque vestigiis insistendo, fateri duplicem sensum pati hæc verba, *Homo potest, homo non potest*, ita tamen, ut *magistrum suum*, scilicet Janfenium, unanimi consensu imitans perpetuo asserat hominem gratia relative victrici instructum non posse male operari, destitutum vero tali gratia non posse peccatum vitare.

I. Gratiam orandi à Bellello negatam vult adversarius.

I. „Audire, inquit, non pigeat cavillationem, qua F. Bellelli lectoris sui oculis *nebulosam quandam caliginem* offundit. Ait de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Tametsi gratia quibusdam per se efficax desit, quæ dicitur actionis, seu applicationis virtutis ad opus, nulli tamen, urgente lege, deest gratia parva & excitans, quæ est gratia vere sufficiens. Orandi enim adjutorio, dum lex urget, nemo privatur, Qui autem crare potest, gratia profecto virtutis, possibilitatis, & potestatis præditus est.* „ Quare his verbis Augustinianus Theologus cavillatur, offunditque *nebulosam caliginem*? Quoniam in Bellellino systemate, cum nulla fieri possit actio nisi ex prævia & indeliberata delectatione, non minus illa gradibus superior requiritur ad orandum, quam ad operandum.

Quod de actu quidem secundo, non

Verum non tantum *nebulosa*, sed *picea, crassa, teterrima caligine* Anonymi hujus oculi, ne aspiciant lucem, præpe-

diuntur. Cum enim Fulgentius Bellelli discretissime doceat gratiam efficacem, & victricem delectationem requiri duntaxat *ad actum secundum*, sive ut libera potestas exeat in actum, quod de gratia per se efficaci affirmant universi Thomistæ; imperite accusator ab actu ad potestatem discurrrens ita ratiocinatur: *Delectatio victrix requiritur ad orandum, ergo sine hujusmodi delectatione non habetur gratia sufficiens.* Legitima penes Thomistas omnes, imo & Congruistas, consequentia est: *Ergo sine tali delectatione non habetur gratia efficax, non actus secundus, non applicatio liberæ potestatis ad opus.* Id vero adeo planum est, adeo certum, adeo perspicuum, ut ab iis tantum cerni nequeat, quorum oculi non sint caligine quadam, aut nebula, sed obductis tenebris, cæca nocte, densisque umbris circumdati.

II. „Juxta F. Bellelli ibidem „sunt „oculi necessarii ad videndum, est necessarium lumen, necessaria est insuper oculorum aperitio. Oculi necessarii „sunt ut potentia, seu visiva virtus: lumen est adjutorium virtutis; aperitio „vero oculorum tanquam conditio, quæ „potentiam illuminatam ad videndi „actionem applicat. „His assentitur Anonymus, sed prænotat, quando dicitur habentem oculos posse videre, intelligi, modo adsint cætera ad videndum necessaria, nempe lumen, atque oculorum aperitio: conditiones vero potentie visivæ necessariae, aliæ sunt sub hominis potestate, aliæ ab illius nutu nullatenus dependent; sic v. g. *aperitio oculorum*, si sani

primo, verum est.

2. Male applicatam à Bellello paritatem de oculo criminatur. Janf. Red. pag. 113.

si sani sint, pendent ex libero hominis arbitrio, potest enim homo si ei libuerit oculos aperire: si vero sint gravati, clausæ quæ palpebræ ob aliquam infirmitatem, tum sane oculorum aperitio à libera hominis voluntate est prorsus independens. Hinc illustratur gratiæ æconomia exemplo oculorum, quo utitur Augustinus lib. de nat. & grat. cap. 26. dum ait: „Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus non potest cernere; sic „homo etiam perfectissime iustificatus, „nisi æterna luce iustitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere; „nimirum, sicut oculus plenissime sanus non potest cernere absque lucis candore, ita homo quamvis iustificatus non potest salubriter operari, nisi gratia divina adjuvetur. At longius progreditur F. Bellelli, & præter istas duas condiciones requirit tertiam, cui comparat gratiam per se efficacem. „Sicut ergo, ait, numeravimus tria necessaria ad videndum, „oculos, lumen, oculorumque aperitionem; sic tria necessaria ad pie vivendum, numeranda sunt, libera potestas, „adjutorium sufficiens potestatis, adiutoriumque efficax applicativum potestatis ad actionem. „Etiam hoc tertium admittunt Thomistæ, sed ab illis, & ab omnibus Orthodoxis discrepat primo in eo, quod adjutorium sufficiens, cum sit cupiditate minor, sit vere insufficiens. Secundo in eo, quod doceat gratiæ illi, quæ cupiditate maior est, non posse resisti.

Quod falsum esse, ex Thomistis ostenditur.

Attingit aliquantulum Anonymus, at non assequitur Augustiniani Scriptoris doctrinam, eamque obruncat, ut dedolet tudiculam, & quærat nodum in scirpo. Eam enucleatius exponam, afferamque à collectore prætermissa: quamvis in productis hucusque nihil sit non Orthodoxum, damnata duplici discrepantia postremo commemorata, quæ Fulgentio Bellelli inique objicitur. Tria ergo vir doctus distinguit, *liberum arbitrium*, quod comparat oculo; *auxilium sufficiens*, quod æquiparat lumini; & *auxilium efficax*, applicans motione sua potestatem ad actum, quod assimilat aperitioni oculorum. Pervulgata est comparatio ista in Schola quoque Thomistica; nam Alvarez disp. 23. num. 32. explicans quomodo auxilium sit *vere sufficiens*, et requiratur aliud principium, ut potentia reducat ad actum, „Est exemplum, inquit, in potentia visiva, quæ quidem „est sufficiens ad videndum in ratione „actus primi; quia in isto genere non

R.P. Berti Theol. Tom. X.

„requiritur alia potentia, per quam homo habeat virtutem habitualement, per quam possit videre. Nihilominus ut hæc potentia reducat ad actum, ultra illam necessarium est lumen, & applicatio objecti, & motio potentie. Cum ergo motio, qua Deus efficienter prædeterminat liberum arbitrium ad operandum talem actum bonum in particulari, non sit necessaria ut homo possit operari actum illum si velit, sed solum ut re ipsa opereatur, & velit; relinquatur salvum in homine verum auxilium sufficiens, quo vere possit pie operari si velit, etiamsi non recipiat in se auxilium efficax, quo Deus efficienter prædeterminet illum ut velit. Utitur eadem comparatione illustris Vindex Soti pag. 309. & 316. Hinc duo aperte inferuntur, primum comparationem Theologi nostri adhiberi quoad omnes partes etiam à Thomistis: alterum vero, quod sicuti in horum sententia gratia efficax supponit liberam potestatem, eamque minime evertit, quoniam applicat liberum arbitrium ad actum: ita in sententia Fulgentii Bellelli auxilium efficax applicativum potestatis ad actionem, supponit, & non evertit liberam potestatem.

Quantum ergo attinet ad hanc potestatem, nil aliud hæc est, quam liberum arbitrium, sive, ut Scholæ loquuntur, *activa indifferentia*, animæ rationali naturaliter à Creatore attributa, & vis quædam media, quæ nulla necessitate trahente intendi, & inclinari potest in unam, vel aliam partem; atque hoc liberum arbitrium, licet *viribus attenuatum* ob Adæ prævaricationem, non tamen *extinctum* est, aut eversum, quemadmodum sess. 6. c. 1. definit Synodus Tridentina. Hoc itaque liberum arbitrium, cum rationali creaturæ sit *naturaliter attributum*, atque sit *in naturalibus bonis*, sicuti Augustinus docet de sp. & lit. cap. 33. & de peccator. meritis lib. 2. cap. 18. est in hominibus singulis ante, & post lapsum: cumque sit *naturalis facultas*, persistit etiam sine gratia, non tantum in sententia Thomistarum, verum etiam aliorum Theologorum; inter quos Bellarminus lib. 6. de Grat. & lib. arbitr. capit. 13. ait: „Homo ante omnem gratiam liberum habet arbitrium, non solum ad opera naturalia & moralia, sed etiam ad opera pietatis, & supernaturalia: „quod probat ex Augustino cit. cap. 33. de sp. & lit. laudatque Driedonem in lib. de Concordia lib. arbitrii & prædest. cap. 3. & Tapperum in

Explicatur parita. inter oculum. & voluntatem.

Aug. tom. 10. pag. 56. & 118.

Bellarmin. tom. 4. pag. 366.

Expli-

Alv. de aux. pag. 231.

Explicat. art. 7. Exponens vero Bellarminus, quomodo liberum sit arbitrium ante gratiam *ad utrumlibet*, si bonum facere non potest, utitur exemplo oculi: „Nam, *inquit*, absente specie sensibili „habet homo potentiam & libertatem „videndi, non enim ea species causa est „libertatis, aut potentiae videndi; tamen potentia remota est, & potestas „ligata, donec accepta specie potentia „perficiatur, & in actum prodire possit. „ Similia Petavius lib. 4. de opere sex dierum cap. 1. num. 4. pag. edit. Paris. 440. Recte itaque Fulgentius Bellelli *naturalem liberi arbitrii potestatem* comparat oculo, eamque lib. 3. cap. 5. pag. 127. appellat „activam indifferentiam ad bonum vel malum, ad meritum vel demeritum, in qua nulla determinatio, nullaque necessitas reperitur. „

Declaratur
paritas gratiae sufficientis cum lumine,
De modo Rep.
tom. 1. pag.
177.

Progrediamur ad gratiam *sufficientem*, necessariam ad recte agendum, sicut *lumen* requiritur ad videndum. Augustini verba ex cap. 26. de nat. & gratia, producta fuerant ab ipso Augustiniano Theologo eodem capite 1. lib. 4. quod vellicat criminatorem. Producta autem fuerant ad significandum, „quod libera „facultas sine gratiae adiutorio non potest recte vivere, sicut oculus sine luce „non potest cernere; „haec enim verba à Fulgentio Bellelli immediate subjiciuntur. Porro Augustini verba eodem sensu accipiuntur à Bellarmino lib. de Grat. 1. hom. cap. 4. ubi ait: „Neque „subtilius inquirendum est, quomodo „lux cooperetur oculo ad videndum. „Siquidem Sanctus Augustinus in eo solo similitudinem constituit, quod sicut „oculus perfectissime sanus non potest „cernere, nisi extrinsecus adjuvetur: sic „plenissime justificatus non potest bene „vivere, nisi extrinsecus illi adsit cooperatio omnipotentis boni. „Haud secus Petavius citato in loco, ubi affert etiam consimilia verba Augustini lib. 2. de peccat. meritis cap. 5. „Sicut enim „corporis oculus non adjuvatur à luce, „ut ab eadem luce clausus, averfusque „discedat, ut autem videat adjuvatur „ab ea, neque hoc omnino, nisi illa adjuverit, potest: ita Deus, qui lux est „hominis interioris, adjuvat nostram mentis obtutum, ut non secundum nostram, sed secundum ejus justitiam boni aliquid operemur. „Similia scripsere Africani Episcopi in Sardinia Exules Epist. Synodica cap. 5. „Sicut ergo corporis oculus semper indiget lumine accipere, ut ipsam lumen possit

In Appen.
ejusd. tom.
pag. 153.

„aspicere: sic & libero arbitrio hominis nulla potest gratiae suffragari cognitio, nisi detur ipsius gratiae spiritalis „infusio. „Dum itaque Theologus praestantissimus comparat *auxilium sufficientem*, sine quo non possumus recte vivere, lumini ad videndum necessario, loquitur ore Augustini, ore Sanctorum Episcoporum, ore Theologorum, quos singuli suspiciunt ac venerantur.

Usitur eadem oculi, tam n. s. similitudine ac iisdem fere verbis quae Bellelli. adhibuit etiam Maldonatus in cap. 6. 3. ann. numer. 58. p. 157. edit. Lugd. Laudatur paritas gratiae efficacis cum aperi-tione oculi.

Tertio appellat *auxilium efficax* *auxilium applicationis ad actionem*, lingua, ut constat ex dictis, omnium Thomistarum. Ab his utique discrepat, quod arbitratum hoc auxilium requiri duntaxat *in hoc infirmitatis statu*; sed non differt in eo, quod idem auxilium efficax spectet *ad actum secundum*, atque necessarium sit, *ut potestas applicetur ad operationem*: id enim apertissime docet, ac repetit. Relinquit ergo auxilium istud *potestatem indifferentem* à necessitate immunem, additque solam determinationem *actus secundi*; sicut *oculorum aperi-tio* facit ut oculos videat, salva potestate videndi, vel non videndi. Sane in hoc infirmitatis statu necessarium esse *auxilium efficax* sentiunt omnes Augustinenses, demonstratque id Augustinus citato cap. 26. de nat. & gratia, subjiciens: *Sanat ergo Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut praestet etiam ne peccemus*: & item lib. 2. de peccat. meritis cap. 5. productis verbis haec addit: *Sed etiam ut convertamur ipse adjuvat*; quod certe oculi corporis lux ista non praestat. De Gestis quoque Pelagii cap. 3. num. 5. ait S. Pater, requiri *medicinam gratiae*, ut homo *rectis passibus ambulet*, ipsam gratiam comparans curationi, quae adhibita, qui erat claudus, *ambulare continuo potest*; ac pariter epist. 186. num. 34. scribit debuisse Pelagium confiteri liberum arbitrium *invalidum & infirmum, donec sanentur omnes languores animae*. Mitto quae leguntur de Corrupt. Tom. 2. pag. 675. & Grat. cap. 12. num. 37. ubi expressius ait, Deum primo homini, cui *nihil ex ipso concupiscentialiter resistebat*, contulisse gratiam, qua posset perseverare; nunc autem *majoribus donis fuisse adjuvandam infirmitatem*, atque ideo nobis *possibilitatem & voluntatem* divinae gratiae largitate donari; nisi autem Deus in nobis operetur *& velle, voluntatem* inter tot, & tantas tentationes *sua infirmitate succumbere*, aliaque plura satis nota. Haud immerito itaque Augustinianus Theologus *auxilium efficax*, quod dat *velle & operari*, atque *applicat potestatem ad opus*, in hoc solo infirmitatis statu propu-

propugnati. Ipsemet Bellarminus cit. cap. 4. de primi hominis iustitia docet Adam non indigniſſe dono, quod facit hominem velle & operari, laudato capite illo duodecimo de Correp. & Grat. nos autem illo dono indigere propter carnales illecebras, quæ assidue vel incitant ad peccandum, vel à bono retardant, desiderant ac dormitantes efficiunt. Nec dubitat Bellarminus, quin eidem sententiæ adhaerint nobiliores Scholastici, laudatis Magistro sententiarum lib. 2. dist. 24. §. 4. S. Bonav. in ead. dist. q. 2. Gregorio Arim. dist. 29. q. 1. art. 1. concl. 3. & S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 3. Adhibita ergo à Fulgentio Bellelli comparatio, ac doctrina est quoad omnes partes irreprehensibilis.

Dicta hucus-
que aliis Bel-
lelli verbis
roborantur.

Placuit hæc singulatim expendere: cæterum sat erat ad vindicandam Catholici viri sententiam, ea exscribere, quæ textus ab Anonymo recitatos proxime subsequuntur. Post priorem nempe textum pag. 175. statim additur: „Absque oculis necessariis homo non potest videre, sed verbum non potest significat defectum virtutis ac potestatis. Absque lumine necessario homo oculos habens non potest videre, sed verbum non potest significat, non defectum potentie & virtutis, sed adjutorii. Absque aperiitione oculorum homo oculos habens sufficienterque illuminatus videre non potest; at verbum non potest significat non defectum potentie, non defectum adjutorii, sed defectum necessarii conditionis, seu applicationis potentie ad videndum. Item post alium textum pag. 177. hæc immediate sequuntur verba: „Et quemadmodum ex defectu solius aperiitionis oculorum, nullo jure generalis & indefinita ad videndum impotentia colligitur, nec vere dicitur. Homo clausis oculis indefinite videre non potest; ita ex solius adjutorii per se efficacis defectu generalis impotentia ad pie operandum infertur perperam; nec vere dicitur indefinite; Homo sine gratia efficaci pie operari non potest. Et grassantis præsertim Janseniani erroris tempore, verbi non potest sensus definiendus semper & limitandus est, dicendo: non potest plane; non potest cum effectu; non potest potentia consequenti, quemadmodum diligentissime saniores Theologi loquuntur. Evidentissimum itaque est, in huius viri sententia hominem absque gratia efficaci inspirante delectationem victricem revera posse obtemperare mandatis, ipsam vero effi-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

cacem gratiam pertinere ad actum secundum, & applicare potentiam indifferentem ad actionem, atque ab illo explicari potestatem antecedentem & consequentem sensu Thomistico, & pervulgato; quamobrem cogimur cum Augustino repetere: Quis ferat tantam fallaciam, tantamque superbiam, quæ non modo non exhibet scientiam quam promittit atque veritatem, sed ea dicit quæ vehementer sunt scientiæ veritati contraria? At prosequitur adversarius:

III. „Dilucide à F. Bellelli statuitur gratiam non esse vere sufficientem: Inquit enim tom. 2. in prop. 14. Quesnelli: Ultra eam (gratiam scilicet efficacem) asserenda etiam sunt Jesu Christi gratiæ parvæ, & invalidæ, quibus humana obstinatio resistit. Eas quoque gratiæ parvas appellat tom. 1. lib. 4. cap. 27. Si invalidæ, ergo cum illis operari bonum homo nullatenus potest.

Resp. ab Augustiniano Theologo gratiam, quæ non est efficax, appellari parvam & invalidam, quatenus excitat quidem & stimulat voluntatem, at non est delectatio illa fortior, quæ est applicatio ad consensum indifferentis facultatis; ita enim sese explicat citato cap. 27. p. 245. In propositionem vero Quesnellianam 12. pag. 45. lectorem remittit ad lib. 1. cap. 5. & ad librum 3. cap. 1. Priori loco demonstrat ex Augustino auxilium sufficiens esse gratiam possibilitatis, eique sapius resisti: altero autem in loco inquit adjutorium sufficiens esse illud, quod dat posse, & adjutorium efficax esse illud, quod dat velle. Appellans ergo gratiam sufficientem parvam & invalidam, loquitur comparate ad potentiam positionis, non ad potentiam possibilitatis. Præterea eodem cap. 1. aliisque in locis productis supra §. 2. & 3. docet gratiam, quæ nondum proxime sufficit ad implenda mandata, sufficere ad orandum, ad id vero nihil aliud requiri ut compleatur potentia, sed necessariam tantum esse illius applicationem ad actum; non ergo gratiam sufficientem ad omne quodcunque opus parvam & invalidam vir sapientissimus appellavit. Insuper per gratiam sufficientem inspirari voluntatem parvam, debilem, invalidam, & gradu inferiorem cupiditate, docuerunt viri clarissimi, Norisius, Macedo, Massoulié, alii, ut ostendimus cap. 1. §. 2. imo hæc sunt eadem prorsus verba Augustini, prout demonstravimus cap. 2. §. 7. Cur itaque ad hæc, quasi ad repentinum & igniferum fulgur, terreri ac pallere? Postremo fides docet, Adamum innocentem cum auxilio

Contra Epist.
Fundam. nu.
19. tom 8. p.
162.

3.
Gratiam in-
validam cum
insufficiente
confundit
adversarius.
Jans. & d.
pag. 116.

Quod tamen
vocabulum
ex ipso Bel-
lelli eadem
explicatur.

xilio *sine quo*, sive sufficienti, & non *per se* efficaci, potuisse perseverare; absque tali auxilio non potuisse. Si ergo cum eodem auxilio homo lapsus æque potest, ac poterat Adam innocens: quomodo liberum arbitrium est *infirmum*, quomodo *extenuatum* & *inclinatum*? Confert itaque sufficiens gratia *posse*, sed non *velle*: & quoniam *velle* non est in arbitrio hominis lapsi, quemadmodum erat in arbitrio Adami innocentis: adhuc illud *posse* hominis infirmi adjuvandum est gratia, *quæ dat velle & operari*; ac si adjuvandum est; non est omnino *validum* atque *expeditum*, nec arbitrio primi hominis comparandum. Hoc, non aliud docent Augustinenses.

4.
Eandem de
oculo pa-
tiam per-
tingit adv.
Jan. Rediv.
pag. 117.

IV. "F. Bellelli ad rem suam explicandam adhibet hanc similitudinem de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Itaque ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ: tunc hominibus oculorum plane integer sufficientique lumine præditus videre non potest. Est autem oculorum hæc similitudo ad rem nostram explicandam aptissima.* Atqui ille, cuius ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ, non habet veram videndi potentiam; ergo neque veram habet potentiam bonum operandi ille, in quo reperitur gratia cupiditate inferior. „Et quoniam Theologus noster ibidem fatetur, illum, cui ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ, posse videre, quia non est cæcus, & quia non est in tenebris, sed in lumine, hæc subjicit accusator: „Sed quamvis nec cæcus, nec in tenebris sit, non magis videre potest durante ac tenaciter perseverante eadem infirmitate, quæ clausos invincibiliter detinet oculos, quam possit homo sur-

*Gradiri nupiam legi:
at forte non
de sunt exem-
pla; errant-
que sape sa-
pius, ut
etiam scripta
cudendo no-
stra typo-
graphi
Que tamen
explicatione
solida decla-
ratur

„dus audire, vel tibiis fractus recte *gradiri; quibus exemplis utitur Janse-
nius: fatebitur autem F. Bellelli cum
„Janzenio, quod homo surdus audire
„non possit, nec tibiis fractus ambulare;
„ergo neque etiam eum, cui inelucta-
„bilis necessitas oculos obstruit, posse
„ullatenus videre fateatur necesse est.

Resp. in ea comparatione oculi cum libero arbitrio, gratiæ sufficientis cum lumine, & gratiæ efficaci cum aperitione oculorum, quam comparationem paulo supra illustravimus & vindicavimus, advertendum esse discrimen, quod intercedit inter lumen, & gratiam sufficientem, ibidem à viro doctissimo demonstratum. Productis enim verbis Augustini de nat. & grat. cap. 26. ait:

Duo distinguit S. Doctor, hominis videlicet liberam facultatem ad recte vivendum, & gratiæ adjutorium, sine quo non potest recte vivere, sicut oculus sine luce non potest cernere. Quæ quidem (libera facultas, & adjutorium sine quo) ad sufficientiam operativæ virtutis, ad potentiam antecedentem, ad simplicemque operis possibilitatem pertinent. Caterum in hoc gratia differt à lumine, quod lumen, ut supra diximus cum Bellarmino, extrinsecus adjuvat, cum sit lux corporis, non animi; gratia autem, quæ est lux hominis interioris, adjuvat intrinsecus, dans posse, si gratia sufficiens est, dans velle, si est gratia efficax: quod certe, inquit Augustinus, cuius verba profert eo loci pag. 176. P. Bellelli, oculis corporis lux ista non præstat. Valet itaque ad id, quod hic agitur, lucis similitudo, ut lumen adjuvet oculum, sicut convenit naturæ oculi, gratia adjuvet liberum arbitrium, sicut convenit libero arbitrio: ac idem animadvertitur quoque à Petavio lib. 4. de Opif. sex dierum cap. 1. Quare eo spectat præclari Theologi comparatio, ut quemadmodum non est extincta acies oculorum, quando infirmitate aliqua genæ clauduntur; extincta non est potestas liberi arbitrii, sive libertas indifferentiæ, quando ob languorem animi, & concupiscentiam carnis recte non operamur, nisi oculi medicina sanentur, nisi voluntas gratiæ Salvatoris & possit & velit. Hinc corrunt adversarii sophismata: primum quia in ophthalmia, seu morbo oculorum, etsi oculi non aperiuntur, nisi sanentur per artem medicam, persistit tamen oculorum natura, seu potentia visiva: atque ita in infirmitate per peccatum contracta, licet liberum arbitrium non operetur, nisi sanetur per gratiam victricem, perseverat nihilominus liberi arbitrii natura & potestas indifferentiæ. Deinde quia nulla oculorum infirmitas obstrueret oculos ineluctabili necessitate, si lux corporea oculorum venas fibrasque pervadens conferret veram potentiam videndi; cum itaque gratia sufficiens det posse, quod certe oculis corporis lux ista non præstat, nunquam conjungi potest cum necessitate ineluctabili, atque invincibili. Insuper quia Jansenius affirmans libro 2. de Grat. cap. 1. sine delectatione superiori tam esse impossibile voluntati ut bene velit & operetur, quam homini cæco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto, ut recte gradiatur; aperte sine gratia victrici adstruit necessitatem physicam, absolutam, atque antecedentem, qualis est in cæco, in surdo, in tibiis

tibiis fracto; qui vero exigunt cum Fulgentio Bellelli gratiam victricem *ad actum secundum*, veram propriamque libertatem indifferentiam agnoscunt in actu primo, prout diximus §. præcedenti. Imo eadem pagina 175. unde Anonymus exscripsit verba superius objecta, legitur adjutorium efficax hoc sensu correspondere aperitioni oculorum, quatenus *applicat potentiam ad actionem*, ita ut dum dicimus, Homo absque adjutorio Quo pie operari non potest, verbum non potest significet non defectum potentiae, non defectum adjutorii, sed defectum necessarii conditionis, seu applicationis potentiae ad actionem, eo prorsus modo, quo loquuntur Alvarez, alique Thomistæ, ut vidimus num. 2. Sequitur Anonymus.

§.
Iterum de-
stationem
invincibilem
objicit.
Jans. Rediv.
pag. 120.

V. „Nullam aliam videtur F. Bellelli admisisse gratiam, quæ veram conferat operandi potentiam, præter illam, quæ per se efficax est, quasi illa sola infirmitati per peccatum contractæ mederi possit. De statu enim creaturæ rationalis lib. 2. cap. 33. docet gratiam efficacem Salvatoris requiri duntaxat, ut infirmitati relicta per peccatum succurrat, atque eidem gratiæ adscribit, quod det nobis efficacissimam virtutem contra rebellem concupiscentiam, & voluntatem, de malo ad bonum trahat indeclinabiliter, & insuperabiliter. In hoc sanè reviviscit Jansenii principium. Docet enim Jansenius, quod post Adæ peccatum ita per concupiscentiam ad malum impellamur, ut nisi accedat gratia fortior, voluntas depressa à peccato nullatenus possit abstinere. Idem docet F. Bellelli, dum loco superius laudato ait: *Concupiscentia nos miseros ad peccatum inclinat, ad illecebras trahit, ad malum compellit urgetque, & ineluctabili pondere voluntates nostras sibi ipsis relictas sub demonis potestate devincit.* Adversus hanc animarum perniciem statuit necessitatem gratiæ efficacissimæ. Quamvis autem verbis in speciem catholicis videatur alicubi admittere gratias sufficientes, cum tamen juxta sua principia gratia sufficiens sit parva & invalida, & necessario cedat cupiditati gradibus superiori, atque sola gratia per se efficax mederi possit infirmitati, adjutorium illud sufficiens evanesceat, omnino, nec alio consilio videtur à Fratre Bellelli fuisse admissum, nisi ut imperitis fucum faceret, & ut si posset, Jansenii censuram declinaret.

Diffatur ob-
jectio colla-
tis Augustini,
& Bellelli
verbis.

Ubique Anonymum similem sui adinvenio, inurbanum, asperrimum, cun-

ctaque trahentem in deteriorem partem. Expendamus & hæc cavillula, imperturbatæ mentis ratione. Jam ostendimus cap. 1. §. 2. num. 7. gratiam medicinalem dici ab Augustino *inspiratio- nem charitatis, concupiscentiam bonam, delectationem, jucunditatem, suavitatem, voluptatem*: & Stephanum De-champs, Tournellum, Maurum, aliosque contendere hanc gratiam, quæ passim in Augustini Operibus appellatur *jucunditas, suavitas, delectatio, voluptas, charitas*, requiri in hoc statu duntaxat ob infirmitatem, ob carnis illecebras, ob perduellam concupiscentiam. Idem ostendi §. 8. num. 2. & 4. recitatis illis verbis Tournely de Grat. q. 2. art. 1. „Necessitatem adjutorii Quo, seu gra-
„tiæ efficacis in præsentī itatū repetit
„Augustinus ex noxia concupiscentia, ex
„corruptione & infirmitatē naturæ per
„peccatum vitiata, ex prævia & indelibe-
„rata, qua indiget ut ad bonum certo
„inclinetur, motione, delectatione, ac
„suavitate gratiæ victricis.„ Addidi paulo supra num. 2. hanc esse sententiam Eminentissimi Bellarmini, eoque teste, celebriorum Scholasticorum: tametsi in explicanda ejusdem gratiæ victricis natura iidem Scholastici plurimum inter se discrepent. Iste ergo solus Anonymus, propria existimatione tanquam vento distentus, & quo neminem aut Catholicorum, aut hæreticorum, legi unquam audaciorem, & verbosiores, poterat Augustinianum Theologum Jansenianæ hæreseos damnatæ, propterea quod tradat necessitatem gratiæ victricis ob vulnera peccato contracta. Verba autem, quæ genuino dente convitiator mordet ex lib. 2. de statu Creat. ration. cap. 33. pag. 331. omnia sunt Augustini, paucis exceptis, quæ deprompta sunt ex Synodo Tridentina. Inquit P. Bellelli: *Ex Adæ peccato concupiscentia nata est, quæ nos miseros ad peccandum inclinat.* Et Trident. Synodus sess. 5. can. 5. *Ex peccato est, & ad peccatum inclinat.* Theologus noster ait: *Ad malum compellit, urgetque*: & Augustinus lib. 1. Op. imperf. num. 71. *Mentem resistentem, repugnantemque sollicitat*: & lib. 4. num. 28. *ad mala partrabit*, & eodem lib. 11. 41. *Urget & compellit hominem facere malum.* Appellat deinde Augustini discipulus concupiscentiam *pondus inelektabile*, nisi gratia Christi succurrat: & S. Pater de concupiscentia scribit lib. 7. Confess. cap. 17. *Diripiebar abs te pondere meo*, & lib. 13. cap. 9. *Pondus meum amor meus*: lib. item 1. de Civ. Dei cap. 2. *Pondera malarum cupi-*

Tourn. de
Grat. p. 25.
edit. Ven.

Ad Rom. 7.
23. & c. ad
Galat. 5. 7.

cupiditatum; atque lib. 1. Op. imperf. num. 106. pondus, quod impellit in malum. Docet præterea Fulgentius hujusmodi malo in animarum perniciem grassanti Deum occurrere, ac mederi per merita Unigeniti Filii sui: & magnus Augustinus de Gratia Salvatoris ait 1. Retract. cap. 23. *Liberat à concupiscentiæ dominatu: in Psal. 118. conc. 26. Accipit homo victoriam concupiscentiæ, ut voluptate pertrahatur: de Corrept. & Grat. cap. 11. num. 29. Ille, Adam, non opus habebat eo adjutorio, quod implorant nunc isti, cum dicunt: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum: quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, ac in tali certamine laborantes, ac periclitantes dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam poscunt.* Hanc virtutem & gratiam P. Bellelli appellat efficacissimam: nec aliter Augustinus scribens de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. n. 32. *Facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati.* Concludit illustris Theologus gratia, qua subventum est infirmitati, trahi voluntates de malo ad bonum indeclinabiliter: & Augustinus de Corrept. & Grat. cap. 12. num. 38. *Subventum est igitur, inquit, infirmitati voluntatis humanæ, ut Divina gratia indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur.* Quis ergo non videat, quod si velimus verba omnia sinitre interpretari, atque hinc unum, inde alterum auctoris textum exscribere, nec omnia æquo animo expendere; non solum Fulgentium Bellelli, sed etiam Augustinum, imo & Apostolum Paulum, qui concupiscentiam appellat legem membrorum repugnantem legi mentis, & captivantem in lege peccati, hæretici dogmatis inculabimus, nobisque Janseniani, Calvinistæ, & Manichæi gratias agent? At quod fidem humanam superat, Anonymus tanta vel ignorantia, vel malitia excæcatur, ut cum Fulgentius Bellelli eodem capite pagina 330. è regione opposita objectis verbis, apertissime Jansenianam hæresim refellat, id Anonymus aut cæcus non viderit, aut imprudens contempserit, aut iniquus tacuerit. Ergo ita scriptum est eo loci: *Atque in primis fatemur contra Jansenium necessariam ad meritum, & demeritum in statu naturæ lapsæ libertatem nedum à coactione, sed etiam à necessitate: ejus-*

dem propositionem 3. Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in hominibus libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione, optimo jure damnatam dicimus; quemadmodum fufus alias fortassis erimus exposituri. Quoniam scilicet, ut noster sapientissimus docet Magister lib. de duabus Animabus cap. 12. „Animæ si libero ad faciendum, & ad non faciendum motu animi carent; si denique his abstinendi ab opere suo potestas nulla conceditur, peccatum earum tenere non possumus.„ De gratia autem parva, atque invalida dictum non semel, ac etiam præced. num. 3. At audiamus adversarium.

VI. Concilium Tridentinum sess. 6. 6. cap. 5. & can. 8. definit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum posse dissentire si velit: unde concluditur adversus Lutherum & Calvinum, quorum doctrina isto canone proferibitur, hominem posse cuicumque gratiæ dissentire, non solum sufficienti, sed etiam efficaci. At juxta doctrinam Fratris Bellelli & Jansenii, quæ eadem est, licet aliquando verbis differant, spreto Tridentino decreto, impudenter asseritur hominis arbitrium non posse resistere gratiæ efficaci. Dicimus (inquit F. Bellelli de modo repar. tom. 1. lib. 2. cap. 16.) id à Tridentina Synodo definitum fuisse, quod liberum arbitrium à Deo motum & excitatum vocationi interiori sufficienti, quæ dat posse, valeat resistere si velit; quam quidem gratiam si vult abjicere, etiam potest, imo & interdum abjicit. Et paulo post: Arbitrium posse resistere gratiæ sufficienti profecto sanxit Concilium Tridentinum. Augustinus vero non sufficienti gratiæ, sed per se efficaci, victrici, indeclinabili, atque insuperabili, quæ dat velle, & perficere, arbitrium minime posse resistere scribit. Indicet F. Bellelli, quo loco scripsit Augustinus efficacem gratiam talem esse, cui arbitrium minime possit resistere. Id esse insigniter falsum, si esset his locus, probarent innumera fere Augustini testimonia. Nec ignoramus hanc esse Novatorum consuetudinem, ut sibi Augustinum vindicent, quamvis S. Doctor illis aperte contradicat. Non minus falsum est à Tridentina Synodo fuisse tantum definitum, liberum arbitrium posse resistere soli gratiæ sufficienti. Loco enim citato proseripsit Tridentina Synodus gratiam necessitantem Calvinii, quæ haud dubie efficax erat, cum ad agendum necessitaret. Quæ ergo fronte potuit F. Bellelli asserere gratiam sufficientem ex mente Tridentini, & Augustini

gustini solam esse, cui possit liberum arbitrium resistere?., Hæc Anonymus doctissimus, modestissimus, prudentissimus.

Ostenditur
ex omnis
Bellelli ver-
bis insinua-
tionis falsi-
tas.

Profecto si F. Bellelli ea tantum verba absque ullo additamento, ac tam crude, tam expresse enuntiavit, ut statuerit *gratiam* Jansenii, aut Calvinii *necessitatem*; frontem perfrictam habuit, impudenter se gessit, ab Augustino descivit, & ego hactenus in lavando Aethiope operam perdidici. At si alia inseruit, quæ omnino redoleant sensum Catholicum & Orthodoxum, ipse Anonymus ferreus, loquax, impudens, atque inverecundus censendus erit. Quoniam ergo ubique impostorem invenimus aliena verba arrodentem, ac mutilantem; Theologi nostri responsionem integram asseramus. „Ad „secundum, *inquit tom. 1. pag. 94.* dicimus, id à Tridentina Synodo definitum fuisse, quod liberum arbitrium à „Deo motum & excitatum, vocationi „interiori sufficienti, quæ dat posse, valeat dissentire si velit. Quam quidem „gratiam, si vult, abjicere etiam potest, „imo & interdum abjicit. Idque profecto Sanctæ Synodi scopo quammaxime congruit, ut scilicet in Lutherana, nos, liberum arbitrium non activa polere virtute, sed mere passive se habere mentientes, æquissimum anathema diceret. Cum qua fidei doctrina proprius recte coheret, quod arbitrium non dissentiat, nec resistat, nec respuat, nec respuere possit gratiam per se efficacem, ut dici jam consuevit à clarissimis Thomistis, in sensu composito; tametsi in sensu diviso possit ab actione, quam efficit, temperare. Quapropter „Augustinus ait cap. 8. de prædest. „Sanctorum: „Hæc gratia, quæ occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur; ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. *Quia videlicet Deus, cum quidquam absoluta, efficacique vult voluntate, vocatione sua efficacissima auferat cor lapideum, & dat cor carneum, sicut Propheta prædicante promissit. De hoc efficaci per se adjutorio scripsit etiam cap. 12. de Corrupt. & Grat.* Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur. Et cap. 14. *ad hoc expressus:* Non est itaque dubitandum voluntati Dei, qui in cælo, & in terra omnia quæcunque voluit, fecit, & qui etiam illa, quæ futura sunt, facit (*hoc est efficaci statuto faciendæ decrevit*) humanas voluntates NON POSSE

Ezech. 11.
19.

RESISTERE, quominus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus quod vult, cum vult, facit. „Oecumenicam autem Tridentinam Synodum hæc S. Augustini de gratia „per se efficaci sententias proscribere „voluisse, quis asserat? Ergo arbitrium „posse resistere gratiæ sufficienti profecto „sanxit. Augustinus vero non sufficienti „gratiæ, sed per se efficaci, victrici, indeclinabili, & insuperabili, quæ dat velle & „perficere, arbitrium minime posse resistere scripsit. Thomistica tamen distinctio sensus compositi, & sensus divisi, hujusmodi difficultatibus componendis aptissima, præ manibus est „semper habenda. Quandoquidem igitur sufficienti gratiæ nedum arbitrium „resistere potest, sed interdum etiam resistit, optimo jure secunda Jansenii propositio tanquam hæretica rejicienda „est: *Gratiæ interiori nunquam resistitur.* Perperam namque Jansenius, & „Jansenistæ cunctas per Jesum Christum „adjutrices gratias per se efficaces, nullasque mere sufficientes, & excitantes „esse, quibus arbitrium hominis interdum resistat, contendunt.

Ex hac integra viri ornatissimi responsione tria sunt manifesta. Primum à Fulgentio Bellelli expressis verbis damnari hæresim Jansenianam, & admitti gratiam sufficientem, cui non tantum potest liberum arbitrium resistere, sed resistit re ipsa. Alterum affirmare eundem auctorem, quod Augustinus & Tridentina Synodus tradiderint non posse resisti gratiæ efficaci *in sensu composito*, scilicet cum gratia efficaci, quæ applicat liberam potestatem ad assensum, non posse simul componi dissensum; id, quod evidenter commonstrat repetita sensus compositi, ac divisi distinctio, tum scopus disputationis ibidem institutæ adversus illos, qui gratiam per se efficacem à lapsis hominibus prorsus eliminant, atque ex Tridentino probare nituntur, quod posita motione & excitatione gratiæ necessariæ ad actum secundum, liberum arbitrium possit dissentire, si velit, ideoque componere cum divina excitatione & promotione dissensum: atque hanc esse questionem ibidem pertractatam, & hoc esse argumentum eo loci solutum, evidens est ex eodem lib. 2. *de modo Reparatur.* pag. 87. & 91. Postremum à viro doctissimo afferri quoque verba Augustini, quibus ait voluntates humanas non posse resistere voluntati divinæ, hujusque efficaci decreto, eaque verba produci eadem pagina, unde responsio eximii viri objicitur muti-

Tria pro Bellelli infirmitate ex disputatione.

mutila, ac depravata, & produci insuper conscripta literis grandiusculis, quæ subterfugere non debebant criminatoris obtutum: cumque iisdem verbis abuti soleant liberi arbitrii everfores, caute prudenterque Theologus noster repetit explicanda esse juxta Thomisticam distinctionem *sensus compositi*, ac *divisi*, Hinc apparet quam inepta sint, ludicra, ventoque inflata scribillatoris hujus cavilla. Et quamquam plura addat, ut persuadeat imperitis adhibere Fulgentium Bellelli distinctionem *sensus compositi*, & *divisi* artificiosa fraude, Janseniano effugio, & significatione Thomistarum sententiæ opposita; evidens tamen est ex §. 1. & 4. hunc Theologum adscribere gratiæ victrici, quod solummodo requiratur ad actum secundum, & applicet liberam potestatem ad actum, ideoque solum illam necessitatem adstruere, quæ est ex suppositione hujus applicationis, & consequenter hoc affirmare duntaxat, quod cum tali gratia, ac tali applicatione nequeat componi dissensus. Discussionem tamen, evellamque in hac quoque re Anonymi scrupulos in sequenti paragrapho, quandoquidem instanti retia, & lapides elixanti gerere morem invita minerva compellor.

Defenditur
ulterius P.
Bellelli ex
sententia
Thomista-
rum.

Alvarez p.
743. edit.
Lugd.

Gonzales p.
320. edit.
Lugd. 1708.

Verum ut magis mireris accusatoris eruditionem; scias oportet, nec deesse inter Theologos Orthodoxos, qui contendunt Tridentinam Synodum de gratia *sufficienti*, non de gratia *per se efficaci* in præcitato can. 4. exponendam esse; non tantum in Schola eorum, qui ipsam gratiam *per se efficacem* oppugnant, sed etiam in eorum cœtu, qui eandem gratiam defendunt. Alvarez enim disp. 92. num. 8. scribit: *Aliqui Theologi dicunt Concilium Tridentinum loqui de auxilio sufficienti, non de efficaci; mihi tamen videtur dicendum cum aliis, quod loquitur etiam de efficaci.* Joannes Gonzales de Grat. suff. contr. 5. ait: *Respondetur nec Concilium, nec S. Thomam asserere, quod auxilio efficaci possit resistere homo: unde possunt de inefficaci, & excitante motione intelligi.* Et paulo post:

Etenim S. Thomas ubique docet, quod *efficaci Dei motioni non potest homo resistere.* Thomas quoque de Lemos lib. 4. *Lemos tom. 4. Panopliæ p. 2. tract. 4. cap. 23. n. 296. p. 2. pag. 197.* inquit: *Concilium docet arbitrium motum & excitatum consentire de facto Deo excitanti atque vocanti: non autem docet, quod Deo efficaciter moventi possit dissentire, quia revera hoc est impossibile in sensu composito, quem importat illa propositio, quæ est S. Thomæ 1. 2. q. 10. art. 4. Ad 3. inquit, dicendum, quod si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni quod voluntas non moveatur, non tamen est impossibile simpliciter.* Lenum. 297. *Concilium, ut diximus, & ejus verba expresse tradunt, desinit quod motum, & excitatum arbitrium potest dissentire Deo vocanti & excitanti; quod omnes Sancti Thomæ discipuli concedunt: non autem quod potest dissentire Deo efficaciter moventi, quod S. Thomæ discipuli, & ipse S. Thomas ubi supra docet, ut ab omni Theologo dicendum est, nisi velit cum Pelagianis negare efficaciam divinæ motionis supra liberum hominis arbitrium.* Diverſa ergo, & valde diverſe illæ duæ propositiones sunt, Liberum arbitrium motum & excitatum potest dissentire Deo vocanti, & excitanti; quæ verissima est, & à sacro Concilio in terminis tradita: & ista alia, Liberum arbitrium à Deo motum & excitatum potest dissentire Deo efficaciter moventi; quæ falsa omnino est, & à discipulis S. Thomæ negatur. Quamvis igitur Fulgentius Bellelli tantum scripſisset, *liberum arbitrium non posse dissentire gratiæ efficaci*, non tamen damnandus esset tanquam Jansenianus; quoniam gratia efficax, cum prædeterminet applicetque liberum arbitrium ad actum secundum, significat, etsi non exprimitur, *sensum compositum*: unde ab ea propositione, *liberum arbitrium non potest dissentire auxilio efficaci*, non abhorrent doctissimi Thomistarum. Quanto magis ab omni censuræ immunis erit, qui Theologicas exceptiones, & recentiorum formulas prædictissime ac frequentissime adhibuit:

